

Van: prof. Dr. Jeroen Aerts
VU Amsterdam - IVM
De Boelelaan 1087
1081 HV Amsterdam

Aan: prof. Van der Steenhoven
Postbus 201
NL-3730 AE De Bilt

Betreft: Beleidsdoorlichting artikel 23 Meteorologie en Seismologie

Amsterdam 30 Juni 2019

Geachte heer Van der Steenhoven,

In het kader van de beleidsdoorlichting van artikel 23, die het KNMI namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat in opdracht van het Ministerie van Financiën uitvoert, is een syntheseonderzoek uitgevoerd door Kwink Groep. Het onderzoek is in januari 2019 gestart en op 1 juli 2019 afgerond. U heeft mij bij aanvang van dit onderzoek gevraagd als onafhankelijk expert een oordeel te vellen over de validiteit, aantrekbaarheid en bruikbaarheid van dit onderzoek en de wijze waarop dit is uitgevoerd. Nu het onderzoek is afgerond geef ik u in deze brief het gevraagde oordeel.

Onafhankelijkheid van de beoordeling

Het KNMI heeft ervoor gekozen om, naast het instellen van een Stuurgroep, ook een onafhankelijk deskundige te betrekken bij het uitvoeren van het syntheseonderzoek, ten behoeve van de beleidsdoorlichting van artikel 23. De onafhankelijkheid van voorliggende beoordeling zoals door mij opgesteld, is gelegen in het feit dat ik werkzaam ben als Hoogleraar bij de VU Amsterdam en niet in dienst ben bij het KNMI. Ook ben ik in die hoedanigheid geen afnemer van KNMI-producten en diensten. Ik ben dus nimmer betrokken geweest bij uitvoering van het beleid in artikel 23. Als zodanig draag ik geen verantwoordelijkheid voor het beleid. Het werk van het KNMI is mij echter niet onbekend: als lid van een externe begeleidingscommissie heb ik 2017 geadviseerd over toekomstplannen van het KNMI.

Onafhankelijke rol bij de totstandkoming van de beleidsdoorlichting

De uitvoering van het syntheseonderzoek lag bij Kwink Groep. De begeleiding was in handen van een Stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Ministerie van Financiën en het KNMI. In mijn rol als onafhankelijk expert is mijn advies gevraagd over de opzet van dit onderzoek, uitgevoerd aan de hand van de RPE-vragen zoals die zijn bepaald door het Ministerie van Financiën voor beleidsdoorlichtingen. Ook ben ik bij Stuurgroepbijeenkomsten geweest waar tussenresultaten zijn gepresenteerd en concepten van het eindrapport zijn besproken. Tijdens die bijeenkomsten was er ruime mogelijkheid om zienswijzen naar voren brengen. Ook is er ruimschoots tijd geweest om schriftelijk commentaar te leveren op concepten. Ik ben positief hoe met het commentaar is omgegaan en wil met deze brief Kwink Groep complimenteren hoe zij het proces hebben begeleid en zijn omgegaan met fundamentele opmerkingen.

Beoordeling van de inhoudelijke bevindingen op validiteit, aantrekbaarheid

Ik vind dat de beleidsdoorlichting van artikel 23 goed inzicht geeft in de doeltreffendheid en doelmatigheid van de diverse beleidsonderdelen in dit beleidsartikel. De conclusies zijn naar mijn mening valide, genuanceerd en goed onderbouwd (aantrekbaar). Er is gebruik gemaakt van bronnen,

in veel gevallen opgesteld door externen of onafhankelijke commissies, die op onderdelen inzicht geven in hoe het KNMI heeft gefunctioneerd. In het eindrapport is het zeer goed te volgen hoe de uiteindelijke conclusies tot stand gekomen zijn en afgeleid van voorafgaande analyses.

Beoordeling van de bruikbaarheid

Ik denk dat de bruikbaarheid van deze beleidsdoorlichting groot is. Wel zijn de auteurs in hun oordeel terecht voorzichtig en concluderen dat het complex is om tot harde uitspraken te komen over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de middelen die binnen beleidsartikel 23 worden ingezet. Dit heeft te maken met "de verwevenheid van de taken die het KNMI uitvoert en de financiering van die taken, ... en het ontbreken van meetbare indicatoren op het niveau van de beleidsdoelstelling".

Dat het effect van het KNMI op de maatschappij positief is, wordt door bijna alle gebruikte bronnen onderschreven en ondersteund door positieve berichten vanuit het maatschappelijk veld. Deze effecten worden echter niet systematisch gemeten en ook is er vooralsnog geen overeenstemming over hoe deze effecten moeten worden gemeten. Dat betekent dat er alleen in algemene zin een conclusie is geformuleerd. Ik ondersteun dan ook de conclusie van dit rapport: "Er ligt een gezamenlijke opgave voor het ministerie van IenW en het KNMI in het reduceren van deze complexiteit en het formuleren van indicatoren op het niveau van de beleidsdoelstelling".

Eindconclusies

Kwink Groep heeft een aantal aanbevelingen geformuleerd ten aanzien van doelmatigheid, doeltreffendheid en governance:

- Doeltreffendheid: Er wordt mijns inziens terecht geconcludeerd dat het KNMI de activiteiten met betrekking tot adviseren en waarschuwen over risico's doeltreffend uitvoert en daarmee het eerste deel van het beleidsdoel bereikt. Daarnaast draagt KNMI bij aan de doelstelling 'verminderen van veiligheidsrisico's'.
- Doelmatigheid: Op grond van het advies van ADR kan worden vastgesteld dat na een periode waarin onvoldoende sprake was van financiële controle, er inmiddels positieve voortgang is geboekt als resultante van verschillende initiatieven en maatregelen. KNMI zet middelen doelmatig in, maar tegelijkertijd wordt er ook geconcludeerd dat het portfolio van externe projecten een risico vormt. Hier zit mijns inziens een spanningsveld: het zijn juist deze projecten die ervoor zorgen dat KNMI samen met maatschappelijke partners en marktpartijen kan samenwerken en aan valorisatie kan doen. Het zou nuttig zijn hierover in gesprek te gaan met KNMI wat om na te gaan wat er nodig is om deze taken uit te voeren.
- Governance: Ten slotte wil ik nog opmerken dat de aanbevelingen wat betreft aansturing en governance nuttig zijn om doeltreffendheid en doelmatigheid van de activiteiten van artikel 23 te verbeteren.

Alles overziend ben ik van mening dat deze beleidsdoorlichting een goed beeld geeft van de wijze waarop het KNMI de middelen die via artikel 23 beschikbaar zijn, inzet. De conclusies die worden getrokken over doelmatigheid, doeltreffendheid en governance zijn logisch en de aanbevelingen nuttig om te bezien waar nog winst geboekt kan worden.'

Hoogachtend,

Prof. Dr. Jeroen Aerts